

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΤΟΥ : Ἡλεκτρονικοὶ ἀναλογικοὶ ὑπολογισταί. Ἀθήναι 1963.

Εἶναι γεγονός ὅτι τὰ δύο τρία τελευταῖα χρόνια ἄρχισε νὰ ἐμφανίζεται στὴ χώρα μας κάποιο ἐνδιαφέρον σχετικά μὲ τὴ χρήση τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, πού ἀναπτύχθηκε κυρίως ἀπὸ τὰ ἐνθαρρυντικὰ ἀποτελέσματα πού ἔδωσαν οἱ πρῶτες ἐφαρμογές τους. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ἡ ἔλλειψις ἐνημερώσεως καὶ καταρτίσεως γύρω στὶς δυνατότητες καὶ τὴ χρήση τῶν ὀργάνων αὐτῶν, ἀπετέλεσε τὴν κύρια δυσκολία γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἐπιλύσεως διαφόρων θεμάτων. Ἡ ξένη βιβλιογραφία πού ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα, εἶναι πλούσια καὶ ἐξονυχιστική. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὅμως εἶναι καὶ ἀπλησίαστη γιὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστη, ὁ ὁποῖος, γιὰ τὸ παρὸν τουλάχιστον στάδιο, χρειάζεται γνώσεις πρακτικὲς καὶ περισσότερο ἀπλοποιημένες.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ν. Ἀποστολάτου, τὸ πρῶτον στὸ εἶδος τοῦ στὴν ἑλληνικὴ βιβλιογραφία, ἀνταποκρίνεται πλήρως στὶς ἀπαιτήσεις αὐτῆς τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Πρόκειται γιὰ ἐπιτυχημένη ἐργασία. Ὁ συγγραφεὺς, μὲ τρόπο ἀπλὸ καὶ κατανοητό, δίνει εἰς τὸν μελετητὴ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιεῖ μὲ σιγουριά

ὁποιοδήποτε ἠλεκτρονικὸ ἀναλογικὸ ὑπολογιστή. Ἡ ὕλη, διαλεγμένη μὲ προσοχὴ καὶ μὲ τὴ σφραγίδα τῆς ἐμπειρίας, ἔχει καταχωρηθῆ σὲ πέντε κεφάλαια.

I. Ὁ ἠλεκτρονικὸς ἀναλογικὸς ὑπολογιστὴς καὶ τὰ ὑπολογιστικά του στοιχεῖα.

II. Προγραμματισμός.

III. Παραγωγή βασικῶν συναρτήσεων.

IV. Δυνατότητες τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ἀναλογικοῦ ὑπολογιστοῦ.

Οἱ ἠλεκτρονικοὶ ὑπολογισταί, ἢ ἠλεκτρονικοὶ ἐγκέφαλοι ὅπως ἐπεκράτησε νὰ ὀνομάζονται, οἱ ψηφιακοί, ὅσον καὶ οἱ ἀναλογικοί, ἀνήκουν στὰ συστήματα ἐκεῖνα πού ἔφεραν ἀναστάτωση στὶς μεθόδους τῆς ἔρευνας, καὶ πού διηύρυναν σὲ πολὺ μεγάλο βαθμὸ τοὺς ὀρίζοντές της. Ἡ χρήση τους πρέπει νὰ ἐνδιαφέρει κάθε νέο ἐπιστήμονα πού προτίθεται νὰ ἐφαρμόσῃ σύγχρονες μεθόδους στὴν ἐργασία του. Καὶ ἀσφαλῶς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀποστολάτου θὰ τοὺς βοηθήσῃ ν' ἀποκτήσουν μιὰ πρώτη, ἀλλ' ὁπωσδήποτε οὐσιαστικὴ γνώση τοῦ θέματος.

Δ. ΜΠΑ·Ι·ΡΑΚΤΑΡΗΣ

DIMITRI N. KITSIKIS : Propagande et pressions en politique internationale, La Grèce et ses revendications à la Conférence de la Paix (1919 - 1920). Presses Universitaires de France. C.N.R.S. Paris 1963.

Μὲ τὸν τίτλον «Προπαγάνδα καὶ Πιέσεις στὴ διεθνῆ πολιτική», ὁ Δημήτρης Κιτσικὴς πραγματεύεται τὸ ὅλον θέμα τῆς προβολῆς τῶν διεκδικήσεων τῆς τότε ἑλληνικῆς κυβερνήσεως στό «Συνέδριον τῆς Εἰρήνης», στό Παρίσι στὰ χρόνια 1919 - 1920. Τὸ σύγγραμμα αὐτὸ περιέχει ἀνέκδοτα στοιχεῖα πολὺ ἐνδιαφέρουσες ἀποκαλύψεις καὶ μελέτες λεπτομερειῶν τοῦ ἐπιμάχου θέματος, γιὰ τὸν συγγραφεὺς βασίζεται στὰ μυστικὰ διπλωματικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους τῶν ἐτῶν 1918

—1923, πού γιὰ πρώτη φορὰ χρησιμοποιοῦνται, ὕστερα ἀπὸ εἰδικὴ ἄδεια κατὰ παράβασιν τῆς ἰσχυροῦσης διεθνοῦς ἀπαγορεύσεως νὰ δημοσιεύωνται ἀρχεῖα πρὸ τῆς παρελεύσεως 50 ἐτῶν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν θεμάτων πού ἐνδιαφέρουν τὸν Ἕλληνα εἶναι καὶ τὸ θέμα τῆς στάσεως τῶν «μεγάλων δυνάμεων» ἔναντι τῶν διεκδικήσεων τῆς τότε ἑλληνικῆς κυβερνήσεως γιὰ τὴν Μικρὰ Ἀσία. Ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει ὅτι καμμιά ἐκ τῶν μεγάλων δυνάμε-

ων δὲν ὑπεστήριξε τὴν προσάρτηση τῆς Σμύρνης στὴν Ἑλλάδα, οὔτε καὶ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις στὸ σύνολό της. Μόνον προσωπικὰ ὁ Λούδ Τζώρτζ και τὸ στενὸ του περιβάλλον τοῦ Φόρειν Όφισ, ἰδιαίτερα δὲ ὁ προσωπικὸς του γραμματεὺς Φίλιππος Κέρρ ὑπεστήριξαν ἀποφασιστικὰ τὸν Βενιζέλο. Ὁ Κέρρ, ἀργότερα μαρκήσιος τοῦ Λόθιαν διευθυντῆς τότε τοῦ περιοδικοῦ «Ράουντ Τέμπλ», ἐξαιρετικὰ συνδεδεμένος και εὐνοούμενος τοῦ Ἀγγλοῦ Πρωθυπουργοῦ ὑπεστήριξε φανατικὰ τὶς ἀπόψεις τοῦ Βενιζέλου, σὲ σημεῖο πού τὸν ἐπέκρινε ὁ Τζώρτσιλ, ὑπουργὸς τότε τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἐπίσης ὁ Πρόεδρος Οὐίλσον, μὴ δεχόμενος τὶς εἰσηγήσεις τῶν ἐμπειρογνομόνων του, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀντίθετοι μὲ τὴν προσάρτηση τῆς Μ. Ἀσίας στὴν Ἑλλάδα, ἐξεδηλώθη εὐνοϊκά.

Πῶς λοιπὸν κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθήκες τὸ «Συνέδριον τῆς Εἰρήνης» ἐπέτρεψε τὴν ἀποβίβασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ στὴ Σμύρνη, ἐνῶ ὄχι μόνον ὁ Ὁρλάνδο, ἀλλ' οὔτε ἀρχικὰ και ὁ Κλεμανσὼ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ τὴν δεχθῶν; Καὶ γιατί ὁ Λούδ Τζώρτζ, παρὰ τὴν ἀντίθεση τῆς πλειοψηφίας τῆς Κυβερνήσεώς του ὑπεστήριξε μέχρι τέλους τὸν Βενιζέλο;

Ὁ ἴδιος βεβαιώνει ὅτι σ' ὅλη τὴ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ἡ Ἑλληνικὴ ἀξίωση τῆς Σμύρνης δὲν εἶχε καμμιά ὑποστήριξη. Τὸ μεγάλο αὐτὸ ἐρώτημα ἐτέθη ἀπὸ τὸν Ἰπουργὸ Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας Κῶρξον, ὅταν μιὰ μέρα εἶπε μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Σμύρνης, ὅτι γιὰ ὅλα αὐτὰ ὑπαίτιοι ἦσαν ὁ Λούδ Τζώρτζ και ὁ Βενιζέλος και προσέθεσε ὅτι «ὅταν ἡ πραγματικὴ ἱστορία γραφῆ, ἡ ἀποκάλυψις θὰ προκαλέσῃ κατάπληξιν». Στὸ σύγγραμμά του ὁ κ. Κιτσίκης ὑπογραμμίζει γιὰ ὄχι μόνον ὁ Λούδ Τζώρτζ, ἀλλὰ και ὁ Κλεμανσὼ χωρὶς νὰ τὸ πολυθέλῃ ἐδέχθη νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀξίωση τοῦ Βενιζέλου γιὰ τὴ Σμύρνη.

Ἄλλο ἐνδιαφέρον θέμα γιὰ τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστη, εἶναι ὁ χειρισμὸς τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος ἀπὸ τὸν Βενιζέλο στὸ «Συνέδριον τῆς Εἰρήνης». Γιὰ πρώτη φορὰ δημοσιεύεται ὁ φάκελλος τῆς Κυπριακῆς ἀποστολῆς στὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Δ. Κιτσίκης ὁλόκληρος

Λονδίνο, ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύριλλον τὸ 1919 και 1920, ἀποκαλύπτεται δὲ πῶς ἡ Κύπρος εἶχε δοθῆ οὐσιαστικὰ στὴν Ἑλλάδα και πῶς τελικὰ ἐχάθη σὲ σημεῖον, ὥστε νὰ ἀποκλεισθῆ ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν νὰ παραχωρήσῃ τὴν Κύπρο, τουλάχιστον γιὰ μιὰ γενεά.

Τρίτο θέμα, ὄχι λιγώτερο ἐνδιαφέρον εἶναι πῶς ὁ Βενιζέλος κατώρθωσε νὰ χρησιμοποιήσῃ τοὺς Ἑλληνας σοσιαλιστὰς γιὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος στὸ «Συνέδριον τῆς Εἰρήνης».

Ἀλλὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον πού δημιουργεῖ τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Δ. Κιτσίκης ἀπὸ ἀπόψεως διπλωματικῆς ἱστορίας, πρέπει νὰ σημειωθῆ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Βενιζέλος ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρώτους μεγάλους πολιτικοὺς πού κατενόησε τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τῆς χρησιμοποίησεως ἀπὸ μίαν Κυβέρνησιν στὸν διεθνή χωρὸ τοῦ τεραστίου ὄπλου τῆς προπαγάνδας.

Ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι ἤθελε ν' ἀνοίξῃ δίπλα στὸ διπλωματικὸ μέτωπο ἐπιθέσεως, τὸ μέτωπο τῆς προπαγάνδας και πίεσεως, ἐξίσου σπουδαῖο και ἀποφασιστικόν, ὅπως τὸ πρώτων, διότι χωρὶς αὐτὸ θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ φέρῃ σὲ αἴσιον πέρας τόσον δυσχερῆ ζητήματα.

Μέχρι σήμερον ἐπεχειρήθη στὴν Ἑλλάδα νὰ μελετηθῆ ἡ ἐποχὴ τοῦ Βενιζέλου ἀποκλειστικὰ ἀπὸ διπλωματικὴ σκοπιὰ. Ὁ κ. Κιτσίκης τὴν μελετᾷ και μὲ γνώμονα τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ παράγοντα τῆς προπαγάνδας.

Τέλος, γιὰ ὅποιον θέλει νὰ μελετήσῃ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων αὐτῶν, τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Δ. Κιτσίκης εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ τὸν κατάλογον τῆς σωρείας δημοσιεύσεων χαρτῶν και στατιστικῶν πού ἔγιναν γιὰ καθαρῶς προπαγανδιστικὸν σκοπὸν και πού μὲ ἄγνοιαν τῆς πραγματικῆς τους προελεύσεως και τοῦ σκοποῦ, στὸν ποῖο ἀπέβλεπαν οἱ συντάκτες, ἐχρησιμοποίησαν οἱ διάφοροι μελετητὰς σὰν δῆθεν ἀντικειμενικὰ σοβαρὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα.

Τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Δ. Κιτσίκης παρέχει ἀναμφισβήτητα χρήσιμα στοιχεῖα γιὰ κάθε ἱστορικὸ πού θέλει νὰ διερευνήσῃ τὴ σημαντικὴ αὐτὴ περίοδο τῆς ἱστορίας μας.

N. I.

Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΕΞ: Ἐπίσημα πρακτικά. Ἐκδόσεις «Χρήσιμα βιβλία» Ἀθήνα 1963.

Τὰ τελευταῖα χρόνια παρατηρεῖται γενικὰ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ θέματα πού ἔχουν σχέση μὲ τὸ μεγάλο διχασμὸ τοῦ 1915—17 και τὴ Μικρασιατικὴν καταστροφὴν. Οἱ ἐφημερίδες ὄλων τῶν ἀποχρώσεων δημοσιεύσαν και δημοσιεύουν μακροσκελῆ ἀναγνώσματα γιὰ τὴν περίοδο αὐτή. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ δὲν εἶναι ἄσχετο και μὲ τὴ γενικώτερη πολιτικὴ κατάστασιν τοῦ τόπου μας, στὰ τε-

λευταῖα χρόνια. Ὅμως δὲν πρόκειται ἀπλὰ γιὰ μιὰ πολιτικὴ ἐκμετάλλευσιν, ἢ γιὰ προπαγανδιστικὸν πυροτέχνημα. Τὸ φαινόμενο σχετίζεται περισσότερο μὲ τὴ γενικὴ τάσιν γιὰ ἐρευνὰ τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας και τὸ δικαιολογημένο ἐνδιαφέρον τῶν ἀνθρώπων νὰ μάθουν τί εἶχε γίνει ἐπὶ τέλους σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Γι' αὐτὸ και τὸ ἱστορικὸ βιβλίον εἶναι τὸ βιβλίον πού ζητεῖται περισσότερο.

Χωρίς ἀμφιβολία ἡ Μικρασιατικὴ καταστροφή εἶναι τὸ μεγαλύτερο ὀρόσημο τῆς νεοελληνικῆς ἱστορίας μετὰ τὴν ἐθνικοαπελευθερωτικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821. Κανένα ἄλλο γεγονός δὲν ἐπηρέασε τόσο βαθειὰ τὴ νεοελληνικὴ κοινωνία, ὅσο τούτη ἡ καταστροφή. Μῆτε τὰ κινήματα, μῆτε οἱ δυναστικὲς ἀλλαγές, μῆτε ἀκόμα καὶ οἱ νικηφόροι πόλεμοι τοῦ 1912—1913 δὲν στάθηκαν τόσο ἀποφασιστικοὶ γιὰ τὴν πορεία τοῦ νεοελληνικοῦ ἔθνους, ὅσο τούτη ἡ Καταστροφή. Ἐνας ὀλόκληρος λαὸς ἀπὸ 2 ἢ 3 ἑκατομμύρια ἀφανίστηκε ἢ ξερριζώθηκε. Ἡ φωτιά μετέβαλε σὲ εἰρήνια ἀνθοῦσες πολιτείες καὶ πλούσια χωριά, πὺν ἀριθμοῦσαν αἰώνων ζωῆ.

Ἡ καταστροφή εἶναι κάτι ἀφάνταστο. Καὶ ὅσο κι' ἂν προσπάθησαν οἱ λογοτέχνες μας νὰ τὴν ἀποδώσουν, ἀκόμα δὲν μπορούμε νὰ πούμε ὅτι ὀλοκληρώθηκε. Ἐνα κύμα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πὺν ξέφυγε ἀπὸ τὸ μαχαίρι τοῦ Τούρκου, παρὰ τὶς ἀντίθετες προσπάθειες τοῦ περίφημου Στεργιάδη, ἀρμοστοῦ τῆς Μικρασιατικῆς Ἑλλάδας, κατέκλυσε τὸν Ἑλλαδικὸ χῶρο. Καὶ μὲ τὸν ἀριθμὸ τους καὶ τὴ γενικώτερη θέση τους, ἐπέφεραν ἀνυπολόγιστες ἀλλαγές στὴν κοινωνικὴ καὶ γενικώτερη ζωὴ τοῦ τόπου μας. Τὸ θάψιμο ἑνὸς οὐτοπικοῦ ὄνειρου, τοῦ ὄνειρου τῆς Μεγάλης Ἰδέας, ἀκολουθεῖται ἀπὸ βαθειὲς κοινωνικὲς καὶ διαρθρωτικὲς ἀλλαγές στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο ἔτσι πὺν ἡ Ἑλλάδα μετὰ τὸ 1922 νὰ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν πρὸ τοῦ 1922 Ἑλλάδα. Ἐνας χρόνος πὺν χωρίζει δυὸ ἐποχὲς μὲ βαθὺ χάσμα.

Ἡ δίκη, ἡ καταδίκη καὶ ἡ ἐκτέλεση τῶν ἔξι πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν τῆς Ἑλλάδας, πὺν κρατοῦσαν τὴν κυβέρνησι καὶ τὴν ἡγεσία τοῦ στρατοῦ στὴν περίοδο τῆς καταστροφῆς, ἀποτελεῖ τὸ δραματικὸ ἐπίλογο αὐτῆς τῆς καταστροφῆς. Καὶ τότε πὺν ἔγινε καὶ κατοπινὰ καὶ μέχρι σήμερα ἡ δίκη αὐτὴ προκάλεσε καὶ προκαλεῖ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον. Καὶ σχόλια πολλὰ ἔχουν γίνε καὶ κρίσεις ἔχουν ἐκφρασθῆ. Ἡ πολιτικὴ παράταξι τῶν ἐκτελεσμένων ἔκανε ὅ,τι μπόρεσε γιὰ νὰ ἐξαγνίσει τοὺς ἐκπροσώπους τῆς καὶ νὰ τοὺς παρουσιάσῃ σὰν θύματα. Οἱ ἀντίπαλοί τους μετὰ τὴν ἐκτέλεσι σιώπησαν. Καὶ πολλοὶ ἀκόμα, ὅπως ὁ ἱστορικὸς Δαφνῆς θέλησαν νὰ παρουσιάσουν τὴν ὄλη ὑπόθεσι σὰν προῖον τῶν ἐξστρεμιστικῶν στοιχείων. Καὶ μόνο τὸ 1952 ὁ Πλαστήρας, ὁ πρωταρχηγὸς τῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1922, σὲ δηλώσεις του ἀνέλαβε ὅλες τὶς εὐθύνες αὐτῆς τῆς δίκης καὶ τῆς ἐκτελέσεως.

Τὰ πρακτικὰ αὐτῆς τῆς δίκης εἶχαν ἐκδοθῆ καὶ παλιότερα. Ἡ ἐκδοσίς τους εἶχε γίνε ἀπὸ ἀντιβενιζελικοὺς παράγοντες (Πρωτὰ - Βοζίκης) πὺν γύρευαν νὰ δικαιώσουν τοὺς κατηγορούμενους. Οἱ ἐκδόσεις αὐτὲς ἦσαν λειψὲς καὶ μονόπλευρες, γιὰτὶ εἶχαν παραλείψει τόσο τὶς ἀγορεύσεις τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπιτρόπων, ὅσο καὶ ἄλλα στοιχεῖα τῆς δίκης. Καὶ τέλος προσεπάθησαν νὰ παρουσιάσουν τὸ ὄλο θέμα, μὲ δῆθεν πληροφορίες πὺν εἶχαν, σὰν μὰ ἐπέμβασι τῆς Ἐπανάστασεως καὶ συγ-

κεκριμένα τοῦ Πάγκαλου γιὰ νὰ καταδικασθοῦν οἱ πολιτικοί, παρὰ τὴν ἀντίθετο γνώμη τοῦ Στρατοδικείου. Ὅλα αὐτὰ ἀκριβῶς, ἔκαναν τὴν ἐκδοσι τῶν πρακτικῶν τῆς δίκης λειψή.

Τελευταῖα ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος, «Χρήσιμα Βιβλία» ἐξέδωσε σὲ φυλλάδια τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης, προσθέτοντας καὶ τὰ μέρη πὺν λείπαν — εἰδικὰ τὶς ἀγορεύσεις τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπιτρόπων πὺν ἔχουν μεγάλη σημασία γιὰ τὴν κρίσι τοῦ ἀναγνώστη — καὶ ταυτόχρονα μιὰ ἱστορικὴ εἰσαγωγή στὴν ἐποχὴ καὶ στὰ πράγματα πὺν κατέληξαν στὴν καταστροφή.

Στὰ προλεγόμενά του ὁ κ. Σ. Πρωταῖος κάνει μιὰ προσπάθεια νὰ φωτίσει τὴν ἐποχὴ πὺν προηγήθηκε ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφή καὶ νὰ δείξει τὶς αἰτίες τῆς τέτοιας ἐκβάσεως. Χρησιμοποιεῖ τὰ στοιχεῖα τῶν μυστικῶν ἀρχείων τῆς Βιέννης πὺν ἔφερε στὸ φῶς ὁ κ. Ἐνεπεκίδης στὸ ἔργο του «Δόξα καὶ Διχασμὸς». Τελικὰ ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγει καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ Βενιζελικὸ κλίμα. Ἡ θέση δὲν εἶναι νὰ πάρει ὁ ἱστορικὸς τὸ μέρος μιᾶς παρατάξεως, ἀλλὰ νὰ κρίνει καὶ νὰ δεῖ τὴν ἐποχὴ. Δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἔκαναν μόνο λάθη οἱ ἀντίπαλοι τοῦ Βενιζελισμοῦ καὶ ὁ Βενιζελισμὸς μόνο σωστά. Καὶ ἀκόμα ἡ οὐσία δὲν εἶναι νομίζω τὰ λάθη τακτικῆς, ἀλλὰ ἡ οὐτοπία, τὸ ὄνειρο τῆς Μεγάλης Ἰδέας, γιὰ τὴν ποία θὰ ἔπρεπε νὰ εἰπωθοῦν πολλά. Εἴμαστε ἀπολύτως σύμφωνοι πὺν ἀπὸ ἀποψη τακτικῆς οἱ παλαιοκομματικοὶ ἔκαναν πολλὰ καὶ χωρὶς δικαιολογία λάθη. Μὰ δὲν εἶναι αὐτὰ πὺν κρίναν τὴν καταστροφή. Στρατιωτικὲς ἤττες ἔχουν σημειωθῆ πολλές φορές: Γιὰ τὴν ἦττα ἢ γιὰ τὴν μὴ ἐκμετάλλευσι τῶν στιγμῶν πὺν δόθηκαν διπλωματικά, εἶναι ἀπόλυτα ὑπεύθυνοι. Ὅμως πέρα ἀπὸ αὐτὰ ὑπάρχει τὸ οὐσιαστικὸ θέμα: Μποροῦσε νὰ παραμείνει ὁ ἑλληνισμὸς στὴ Μικρὰ Ἀσία, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξι τοῦ Τουρκικοῦ Ἐθνικισμοῦ; Καὶ ἂν ναι ποία ἦταν ἡ μορφή πὺν θὰ ἔπρεπε νὰ πάρει; Ἡ ἀπάντησι σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα θὰ ἔθετε σὲ κρίσι ὄλη τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας μας γιὰ κείνα τὰ χρόνια, πὺν κατευθύνεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς Μ. Ἰδέας.

Διαβάζοντας κανέναν τὰ πρακτικὰ τῆς δίκης τὶς ἀπολογίες τῶν κατηγορουμένων καὶ τὶς ἀγορεύσεις τῶν συνηγόρων καὶ τῶν ἐπιτρόπων, ὑποχρεωτικά θέτει στὸν ἑαυτὸ του τὸ ἐρωτήματα: Ἐπρεπε νὰ δικαστοῦν καὶ νὰ ἐκτελεστοῦν οἱ ἔξι; Καὶ ἀκόμα τὰ στοιχεῖα τῆς κατηγορίας καὶ τὰ δικαιολογητικά τῆς ἀποφάσεως εἶναι ἐπαρκῆ γιὰ νὰ δικαιώσουν τὴν ἐκτέλεσι;

Στὰ ἐρωτήματα αὐτὰ δὲν δίνεται ἀπάντησι στὸ ἔργο «Ἡ Δίκη τῶν Ἐξ». Τὸ θέμα εἶναι ἀκανθῶδες καὶ φαίνεται ὅτι οἱ ἐκδότες τὸ ἀντιπαρήλθαν. Περιορίστηκαν νὰ δώσουν τὰ γεγονότα καὶ ὁ ἀναγνώστης, μὲ βάση τὰ στοιχεῖα πὺν παρέχονται μὲν νὰ βγάλει δική του κρίσι.

«Ἡ δίκη τῶν Ἐξ» εἶναι ἕνα ἀρχεϊκὸ βιβλίον μέσα στὸ ποῖο διεξοδικὰ συζητεῖται καὶ σχολιάζεται μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ τραγικὲς ἐποχὲς τῆς ἱστορίας μας. Δὲν πρόκειται γιὰ τὰ

πρακτικά μιᾶς ἀπλῆς δίκης, ἀλλὰ γιὰ μιὰ πολιτικὴ ἀντιδικία ποὺ φωτίζει πολλὰ γεγονότα. Τώρα ποὺ ἔχουν ἔρθη στὸ φῶς καὶ ἄλλα σινταρακτικὰ στοιχεῖα — ὅπως ἐκεῖνα τῶν ἀρχείων τῆς Βιέννης ποὺ ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὸν κ. Ἐπενεκίδη, ἡ δίκη τῶν Ἐξῆ τοποθετεῖται σὲ ἓνα ἐντελῶς καινούργιο φόντο. Ἡ ἀναδίφηση τῶν πρακτικῶν ἀποκτᾶει ἰδιαίτερο ἐν-

διαφέρον καὶ οἱ θέσεις τῶν ἀπολογουμένων καὶ τῶν κατήγορων μποροῦν νὰ κριθοῦν πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες. Τὸ ἀρχεῖο ἀπὸ τὴν αὐτὴν τῆς περιόδου εἶναι ἀναγκαῖο γιὰ νὰ μπορέσει νὰ δλοκληρωθῇ ἡ ἱστορικὴ ἔρευνα καὶ νὰ ξεπεραστεῖ τὸ φαινόμενο τῶν ἀναγνώσμάτων.

Π. ΡΟΔΑΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

Αἰσθητικὴ, τῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. Μετάφρ. Ε. Μουρούζη, θεώρηση Μ. Ἀυγέρη, Ἔκδοση «Φιλοσοφικὴ Σκέψη», Ἀθήνα 1962, σελίδες 700.

Ὁλοκληρώθηκε καὶ κυκλοφορεῖ ἡ μετάφραση τῆς «Αἰσθητικῆς» τῆς Ἀκαδ. Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ. Πρόκειται γιὰ ἓνα ἐξαιρετικὰ φροντισμένο τόμο 700 σελίδων.

Τὸ ἔργο προορίζεται γιὰ καθηγητές, φοιτητές, καὶ ὑποψηφίους διδάκτορες, σὲ ἀνώτερα ἰδρύματα, γιὰ λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες, κι' ἀκόμη γιὰ κάθε ἄτομο ποὺ τὸ ἀσχολοῦν τὰ προβλήματα τῆς αἰσθητικῆς.

Τὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου εἶναι: Ἡ Μαρξιστικὴ - Λενινιστικὴ αἰσθητικὴ σὰν ἐπιστήμη. Βασικὰ στάδια στὴν ἱστορία τῶν αἰσθητικῶν θεωριῶν. Οἱ σχέσεις τῆς αἰσθητικῆς μὲ τὴν πραγματικότητα. Ἡ τέχνη καὶ ὁ ρόλος τῆς στὴ ζωὴ καὶ στὴν κοινωνία. Ἱστορικὲς νομοτέλειες στὴν ἐξέλιξη τῆς τέχνης. Λαϊκότητα, τελικότητα καὶ κομματικότητα στὴν τέχνη: Ἡ καλλιτεχνικὴ εἰκόνα. Περιεχόμενο καὶ φόρμα στὴν τέχνη. Τὸ ὠραῖο. Τὸ τραγικὸ καὶ τὸ κωμικὸ. Εἶδη καὶ γένη τῆς τέχνης. Ὁ Ρεαλισμὸς. Ὁ Σοσιαλιστικὸς Ρεαλισμὸς.

Ἡ «Αἰσθητικὴ» τῆς Ἀκαδ. Ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ, ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ δλοκληρωμένο σύγγραμμα μαρξιστικῆς αἰσθητικῆς στὴ γλῶσσα μας. Γραμμένο μὲ εὐθύνη καὶ ἐπιστημονικότητα, βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ γνωρίσῃ τὴ μαρξιστικὴ ἄποψη σ' ἓνα βασικὸ τομέα, ὅπως εἶναι ὁ τομέας τῆς αἰσθητικῆς. Ἡ ἔκδοσή του στὴ γλῶσσα μας, ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητη προσφορά.

Κ. Π.

Ἱπποκράτης Φραγκόπουλος: «Πρὸς Νέους Ὁρίζοντες», Ἀθήνα 1963, σελ. 76.

Μέσα σὲ 17 σύντομα κεφάλαια, ὁ συγγραφέας ἐξετάζει μερικὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ μποῦν κάτω ἀπὸ τὸ γενικὸ τίτλο, ἡ σημερινὴ κρίση καὶ οἱ μελλοντικὲς προοπτικὲς τῆς ἀνθρωπότητας. Ὁ συγγραφέας ἐξετάζει τὰ προβλήματα ἀπὸ προοδευτικὴ ἄποψη. Καὶ παρόλο ποὺ ἡ σκέψη του σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις δὲν εἶναι σαφής, τὸ βιβλίον καὶ ἐνδιαφέρον καὶ χρησιμότητα παρουσιάζει.

Μ.

R. Neibert: «Οἱ σχέσεις τῶν δύο φύλων». Μετ. Δ Καραθάνου. Ἔκδοσις Πυρφόρος, Ἀθήνα 1963, σελ. 139.

Στὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Γερμανοῦ γιατροῦ R. Neibert, ἐξετάζονται μὲ τρόπο ἐπιστημονικὰ ὑπεύθυνο ἀλλὰ καὶ ταυτόχρονα ἐκλαϊκευτικὸ καὶ γλαφυρὸ, τὰ προβλήματα ποὺ ἀφοροῦν τὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων: βιολογικὲς βάσεις, ἔρωτας, γάμος, σεξουαλικὲς σχέσεις, διαίωσις τοῦ εἶδους, μητρότητα, ὁμορφιά, διαπαιδαγώγηση, κ.λ.π. Ὁ συγγραφέας μὲ πλήρη συνείδηση τῆς εὐθύνης του, μορφώνει καὶ διαπαιδαγωγεῖ. Τὸ βιβλίον δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὶς διάφορες «σεξολογίες» κ.λ.π., στίς ὁποῖες δὲν καταλαβαίνει κανεὶς ὡς ποῦ φτάνει ἡ καλὴ καὶ ποῦ ἀρχίζει ἡ βλαβερὴ τους ἐπίδραση.

Μ.

Παγκόσμια Σοβιετικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, Τόμος Πρῶτος, Ἔκδοσις Κυψέλη, Ἀθήνα 1963, σελ. 1240.

Ἐκυκλοφόρησε ὁ πρῶτος τόμος τῆς δεκάτομης Παγκόσμιας Σοβιετικῆς Ἐγκυκλοπαίδειας, ποὺ ἐκδίδει ὁ οἶκος «Κυψέλη». Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνει τὸ γράμμα Α.

Τὸ ἔργο ἔχει κατ' ἀρχὴν τὴ συνήθη μορφή ἐγκυκλοπαίδειας. Ὡστόσο ἔχει μιὰ σειρά πρωτοτυπίες. Ἔτσι π. χ. γιὰ νὰ μὴν ὑπάρχουν ἐπαναλήψεις σὲ συγγενῆ ἄρθρα, ἀκολουθεῖται τὸ σύστημα τοῦ «πλέγματος», δηλαδὴ στὸ ἄρθρο δίνονται τὰ βασικὰ στοιχεῖα καὶ σὲ συνέχεια τὸ ἄρθρο συνδέεται μὲ παραπομπὲς μὲ τὰ ἄλλα ἄρθρα. Ἐχει σὲ πολλὰ ἄρθρα βιβλιογραφία γιὰ τὴν πληρέστερη μελέτη τοῦ θέματος. Εἶναι γραμμένη σὲ στρωτὴ δημοτικὴ γλῶσσα κ.λ.π.

Ἡ Ἐγκυκλοπαίδεια εἶναι ἀπόλυτα σύγχρονη καὶ περιέχει στοιχεῖα ποὺ ὄχι μόνο σὲ ἐγκυκλοπαίδειες δὲν ὑπάρχουν, ἀλλὰ οὔτε καὶ σὲ εἰδικὰ βιβλία καμμιά φορά. Τὸ κύριο χαρακτηριστικὸ τῆς εἶναι ὅτι ἐξετάζει τὰ θέματά της μὲ βάση τὴ μαρξιστικὴ ἀντίληψη. Αὐτὸ καθορίζει ὄχι μόνο τὴν τοποθέτησή της στὰ διάφορα θέματα, ἀλλὰ καὶ τὴ σχετικὴ ἔκταση στὴ διαπραγμάτευσή τους, ποὺ πολλὲς φορές διαφέρει, ἢ καὶ εἶναι ἀντίθετη ἀπ' αὐτὴν ποὺ ἔχουμε συνηθίσει. Ἰδιαίτερα περιέχει ἀφθονοὺς ὑλικὸ γιὰ ἐπιστήμονες, λογοτέχνες καὶ ἄλλους

ἐπιφανείς ἀνθρώπους τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς καὶ Ν. Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ γιὰ προοδευτικὲς προσωπικότητες πού παραλείπονται ἢ δίδονται σὲ συντομία σὲ ἄλλες ἐγκυκλοπαίδειες.

Ἡ ὅλη ἔκδοση τοῦ πρώτου τόμου εἶναι ἐξαιρετικὰ φροντισμένη.

Κ. Π.

Παγκόσμια Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν Νέων, Δέκα Τόμοι. Ἀκαδημαϊκαὶ Ἐκδόσεις. Ἀθήναι.

Ὁλοκληρώθηκε ἡ ἔκδοση τῆς Δεκάτομης Ἐγκυκλοπαίδειας τῶν Νέων, πού εἶναι μετάφραση τοῦ ἀντίστοιχου Σοβιετικοῦ ἔργου. Μὲ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ ἔργου αὐτοῦ, πού πραγματικὰ ἀποτελεῖ ἐκδοτικὸ ἄθλο, προσφέρεται ὄχι μόνο στοὺς νέους τῆς χώρας μας, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο, ἓνα βασικὸ καὶ πολύτιμο βοήθημα.

Τὰ περιεχόμενα τῶν 10 τόμων εἶναι: Γῆ,

Γεωλογία - Ἀστρονομία, Ἀριθμοὶ καὶ Σχήματα, φυτὰ καὶ ζῶα, Τεχνικὴ, ὁ Ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἀνθρώπινης Κοινωνίας, Λογοτεχνία καὶ Τέχνη. Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση, Οἱ ὑπόλοιπες χῶρες τοῦ κόσμου. Δηλαδή στοὺς 10 τόμους τοῦ ἔργου, προφέρονται συγκεντρωμένες οἱ βασικὲς γνώσεις πού ἐνδιαφέρουν τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο.

Ἡ Παγκόσμια Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν νέων ἔχει τὴν ἰδιομορφία — καὶ τὸ προσόν — ὅτι δὲν δίδει λεξικογραφικὰ καὶ στεγνὰ τὴν ὕλη τῆς. Τὰ θέματά τῆς τὰ πραγματεύεται κατὰ ἐνότητες καὶ ἔτσι μπορεῖ νὰ τὰ ἀναπτύξῃ καὶ νὰ τὰ συνδέσῃ σὲ ἐνιαῖο σύνολο.

Ἐπίσης, ἐνῶ ἀπευθύνεται στοὺς νέους, ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητο βοήθημα καὶ γιὰ τοὺς μεγάλους, γιατί δίδει σὲ τέτοια ἔκταση καὶ βάθος τὰ τελευταῖα δεδομένα τῶν ἐπιστημῶν, ὥστε καὶ ὁ μορφωμένος καὶ ὁ ἐπιστήμονας νὰ ἔχουν πολλὰ νὰ διδαχθοῦν.

Κ. Π.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Βιβλιοδετήθηκε καὶ κυκλοφορεῖ στὰ βιβλιοπωλεῖα ὁ πρῶτος τόμος τῶν «Συγχρόνων Θεμάτων».

Ἕνας καλαίσθητος τόμος 670 σελίδων, δραχμὲς 80.

Οἱ ἀναγνώστες μας μποροῦν νὰ τὸν προμηθευτοῦν προσκομίζοντας τὰ τεύχη τους στὰ γραφεῖα μας καὶ ἐπιβαρυνόμενοι μόνο μὲ τὰ βιβλιοδετικά.